

Bakearen deiadarra

SUDANGO GUDA ZIBILA. Hemeretzi urtez Sudanek jasan duen gatazkaren amaiera iristear egon liteke bake akordioa sendotzen bada

ERIC FEFERBERG / EPA

Hanka bana falta zaien Sudango bi emakume oinez. Minek biktima ugari eragin dituzte.

Garikoitz Mujika | DONOSTIA

Hemeretzi urteren ostean, gatazkaren amaiera izpiak hasi dira azkenik Sudango herria argitzen. Uztailaren hamahiruan, gatazkaren bi alderdi nagusiek —Sudango Gobernuak eta John Garang buru den SPLA gerrilla— elkar ulertzearen aldeko akordio bat sinatu zuten Kenyan. 1983an gatazka hasi zenetik lehen akordio honetan, hegoaldea xaria lege islamikotik salbuetsia izango dela, sei urterako administrazio autonomo bat eratuko dela eta epe hori amaitzean erreferendum baten bitartez independentzia erabaki ahal izango dutela hitzartu zuten.

Hamaika urte iraun zuen bakealdi batengatik ez balitz, Britainia Handiaren domeinu zen Sudan 1956an independentzia lortuz geroztik etengabeko guda zibiletan barneratuta egon da. Borrokaldiek herriaren sakabaketa islatzen dute; hegoalde-

BAKE AKORDIOA

Nahiz botere eta ondasunen banaketa zehazteko egon, burujabe bilakatzeko aukera izango du hegoaldeak

an, independentzia lortu nahi duten kristau nahiz animista mugimenduak, eta iparraldean, Gobernuak ezarritako politika islamdarra.

Xariaren ezarpena

Numayri jeneralak 1983an Sudan osoan eginiko xaria legearen ezarpena izan zen Sudango Herriarren Askapenerako Armada sorrarazi zuena, eta gatazkaren berpiztea bultzatu zuena. Independentziaz geroztiko epealdi guztietan Armadaren inguruko kidez osatua egon da Sudango bizitza politikoa. Kolpe militarrek bata besteari jarraitu zioten, 1993an egungo

Sudango lehendakari Omar al Bashir boterera iritsi arte. NIF Fronte Islamiko Nazionala deituriko alderdia izan da ordutik gaurdaino boterean jarraitu duena.

1995ean Egiptoko lehendakari Hosni Mubarak hilaketa saiaketa izan ostean, nazioarteko ikusmiran geratu zen Sudan. Talde islamiar armatuei laguntza ematea egotzi zitzaion Sudan. AEBen miran aspaldidantik, 1998an AEBetako Armadaren bonbardaketa bat jaso zuten, ustez arma kimikoak sortzen ziren fabrika batean. Urtebetera, Bashir lehendakariak Parlamentua desegin behar izan zuen, Hassan al-Turabi —politika islamdar gogorragoa ezartzearen aldekoa— bozera-mailarekin botere borroka izan ostean.

Petrolioaren garrantzia

1999an sartu zen gatazkaren joan petrolioak. Urte horretan hasi ziren erregaiaren esportazioarekin, eta berehala ohartu

Populazioa: 34 milioi
Hizkuntza nagusiak: arabiera eta nubiera
Erligioak: islama, kristautasuna
Bizi itzaropena: 56 urte (emakumezkoak); 54 urte (gizonezkoak)

Dirua: dinarra
Esportagai nagusiak: kotoia, sesamoa, azienda, goma arabikoa
Per capita errenta: 320 dolar

A. PENALBA

GERA URTAK

1983an hasi zen Sudango hegoaldearen eta Gobernuaren arteko gatazka. Bake akordiora iritsi bitarteko ibilbidean, hona gertaera aipagarriak:

1983. Numayri jeneralak xaria lege islamdarra ezarri zuen, SPLA gerrillaren sorrera ekarriko zuelarik.

1995. Al-Bashir lehendakari-tzara iritsi zen. Mubarak Egiptoko lehendakariak hilaketa saioa izan zuen. Nazioarteko bahimendua Sudani.

1998. AEBek ustez arma kimikoak sortzen ziren fabrika bat bonbardatu zuten.

1999. Parlamentuaren desgitea, Al-Bashirrek Hassan al-Turabi islamdar ultraortodoxoarekin botere borroka izan ostean. Petrolio esportazioak hasi ziren.

2000. Gobernuak oposizioko alderdiekin biltzen hasi zen. Al-Bashir lehendakari hautatua, oposizioko alderdiek boikoteaturiko bozetan.

2001EKO UZTAILA. Gobernuak Egipto-Libiaren bake proposamena onartu zuen.

2001EKO ABENDUA. SPLAk 254 soldadu hil izana bere gain hartu zuen, Armada petrolioak ustiatzeko populazioa kanporatzen ari zela argudiatuta. Hiru astez Nuba mendiak bonbardatu zituzten.

2002KO URTARRILA. Sei hilabetezko su-etena hitzartu zen.

2002KO UZTAILA. Gatazkaren amaierarako ituna sinatu zuten bi aldeek Kenyan. Geroago, Ugandan, lehen aldiz, elkartu ziren Al-Bashir eta SPLAko buru John Garang.